

Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг тизимли хатарлар бўйича сўровнома намунаси

Аннотация

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан мамлакат молия тизими барқарорлигига салбий таъсир кўрсатиши мумкин бўлган хатар омилларини олдиндан аниқлаш мақсадида “Тизимли хатарлар бўйича сўровномаси” ўтказилади.

Ушбу сўровнома “молия тизимидаги асосий тизимли хатарлар”, “молия тизимида хатарларнинг юзага келиш эҳтимоли” ва “молия тизимида кузатилган ўзгаришлар” билан боғлиқ қисқа жавобли ва кўп танловли саволлардан иборат.

Шахсий маълумотлар, шу жумладан фаолият кўрсатаётган муассаса, исм ва фамилия ҳамда лавозим тўғрисидаги маълумотлар, шунингдек юборилган жавоблар бошқа мақсадларда фойдаланилмайди.

Жавобларни тайёрлашда қуйидагиларга эътибор бериш лозим:

- Респондентларга қулайлик яратиш мақсадида молиявий тизимли хатарлар келтирилган. Келтирилган тизимли хатарлар содир бўлиши мумкин бўлган барча хатарларни қамраб олмаган ҳамда аҳамиятлилиқ даражасига боғлиқ ҳолда тартибланмаган.
- Молиявий тизимда кузатилиши мумкин бўлган бошқа хатар омилларидан фойдаланиш мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг тизимли хатарлар бўйича сўровнома намунаси

1. Асосий тизимли хатарлар

1.1. Ўзбекистон молия тизимида сезиларли таъсир кўрсатиши мумкин бўлган бешта асосий хатарларни аҳамиятлилик даражасининг камайиш тартибида ифодаланг.

Хатарлар	Юзага келиш муддати		Юзага келиш эҳтимоллиги		Таъсир даражаси	
1	Қисқа муддатда (1 йилгача)	☐	Юқори	☐	Кучли	☐
	Ўрта муддатда	☐	Ўртача	☐	Ўртача	☐
	(1–3 йил)	☐	Паст	☐	Кучсиз	☐
2	Қисқа муддатда (1 йилгача)	☐	Юқори	☐	Кучли	☐
	Ўрта муддатда	☐	Ўртача	☐	Ўртача	☐
	(1–3 йил)	☐	Паст	☐	Кучсиз	☐
3	Қисқа муддатда (1 йилгача)	☐	Юқори	☐	Кучли	☐
	Ўрта муддатда	☐	Ўртача	☐	Ўртача	☐
	(1–3 йил)	☐	Паст	☐	Кучсиз	☐
4	Қисқа муддатда (1 йилгача)	☐	Юқори	☐	Кучли	☐
	Ўрта муддатда	☐	Ўртача	☐	Ўртача	☐
	(1–3 йил)	☐	Паст	☐	Кучсиз	☐
5	Қисқа муддатда (1 йилгача)	☐	Юқори	☐	Кучли	☐
	Ўрта муддатда	☐	Ўртача	☐	Ўртача	☐
	(1–3 йил)	☐	Паст	☐	Кучсиз	☐

2. Тизимли хатарлар эҳтимоли

2.1. Ўзбекистон молия тизимида инқирозни юзага келтириши мумкин бўлган ҳар қандай хатарларни қуйида кўрсатилган муддатларда содир бўлиш эҳтимоллик даражаси қандай?

	Жуда юқори	Юқори	Ўртача	Паст	Жуда паст
Қисқа муддатда (1 йилгача)	☐	☐	☐	☐	☐
Ўрта муддатда (1–3 йил)	☐	☐	☐	☐	☐

2.2. Ўтган давр мобайнида юқорида қайд этилган хатарлар даражаси қандай бўлган?

	Жуда юқори	Юқори	Ўртача	Паст	Жуда паст
Қисқа муддатда (1 йилгача)	☐	☐	☐	☐	☐
Ўрта муддатда (1–3 йил)	☐	☐	☐	☐	☐

2.3. Кейинги 3 йил давомида Ўзбекистон молия тизими барқарорлигига қанчалик ишонасиз?

Тўлиқ ишонаман	Етарлича ишонаман	Қисман ишонаман	Етарлича ишонмайман	Тўлиқ ишонмайман
☐	☐	☐	☐	☐

3. Сизнинг фикрингизча, сўнгги 6 ой ичида қуйидаги омиллар қай даражада ўзгарди? (битта омил – битта жавоб)

3.1. Кредитга талаб

а) Сезиларли даражада камайди	б) Бироз камайди	в) Ўзгаришсиз қолди	г) Бироз ошди	д) Сезиларли даражада ошди
☐	☐	☐	☐	☐

3.2. Қисқа муддатли молиялаштиришнинг мавжудлиги

а) Сезиларли даражада ёмонлашди	б) Бироз ёмонлашди	в) Ўзгаришсиз қолди	г) Бироз яхшиланди	д) Сезиларли даражада яхшиланди
☐	☐	☐	☐	☐

3.3. Узоқ муддатли молиялаштиришнинг мавжудлиги

а) Сезиларли даражада ёмонлашди	б) Бироз ёмонлашди	в) Ўзгаришсиз қолди	г) Бироз яхшиланди	д) Сезиларли даражада яхшиланди
☐	☐	☐	☐	☐

3.4. Банклараро ликвидлилик

а) Сезиларли даражада ёмонлашди	б) Бироз ёмонлашди	в) Ўзгаришсиз қолди	г) Бироз яхшиланди	д) Сезиларли даражада яхшиланди
☐	☐	☐	☐	☐

Молиявий тизимли хатарлар

- Ўзбекистонда иқтисодий ўсишнинг пасайиши
- Геосиёсий хатарлар
- Валюта курсининг юқори ўзгарувчанлиги
- Юқори инфляция
- Аҳоли қарз юки даражасининг ортиши
- Кредитларнинг юқори суръатларда ўсиши
- Айрим сегментлар бўйича кредитларнинг юқори даражада концентрациялашуви (масалан, автокредитлар)
- Йирик қарз оловчиларнинг дефолтга учраши
- Молиялаштириш (ликвидлилик) хавфи
- Банкларнинг хорижий кредиторлар олдидаги қарз мажбуриятларини узайтириш (қайта молиялаштириш) хавфи
- Санкцияларнинг қўлланилиш хавфи
- Кўчмас мулк нархларининг кескин пасайиши
- Автомобил нархларининг кескин пасайиши
- Молиявий инфратузилманинг жиддий бузилиши (масалан, асосий тўлов тизимлари)
- Кибер ҳужумлар
- Иқлим хавфи